

ปัจจัยเชิงเหตุของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรี Antecedents of Respectful Mind and Citizenship of Undergraduate Students

กัญญาวดี แสงงาม *

ไพโรจน์ เต็มเตชาติพงศ์ **

นืออน พิณประดิษฐ์ ***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรี โดยมีพื้นฐานกรอบแนวคิดในการวิจัยจากแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม และทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 441 คน ได้จากการสุ่มหลายขั้นตอนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งเป็นนักศึกษาชายจำนวน 153 คน และนักศึกษาหญิงจำนวน 288 คน ตัวแปรในงานวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) จิตลักษณะเดิม 3 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน 2) ตัวแปรสถานการณ์ คือ แบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน ตัวแปรตาม คือ จิตเคารพนับถือ และความเป็นพลเมือง รวมทั้งลักษณะภูมิหลังของนักศึกษา ซึ่งได้แก่ เพศ คณะ และพื้นที่ตั้งมหาวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรหลัก 6 ตัวแปร มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ แต่ละฉบับมีค่าความเชื่อมั่น .805 - .849 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ค่าสมการถดถอยพหุคูณเพื่อหาตัวทำนายจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมืองของนักศึกษา ผลวิจัยพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ร่วมกันทำนายจิตเคารพนับถือได้ร้อยละ 48.90 ส่วนตัวทำนายสำคัญของความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรี คือ จิตเคารพนับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 13.90

ABSTRACT

The purposes of this research were to investigate antecedents of undergraduate students' respectful mind and citizenship based on the interactionism approach and the psychological theory of moral as a conceptual framework. The 441 first year undergraduate students in academic year 2014 from Rajabhat University in Northeast, were sampled by using multi-stage sampling technique. There were 153 male students and 288 female students. The independent variables in this research were 1) psychological traits consisted of 3 variables : moral reasoning, future orientation and self control and belief in internal locus of control of reinforcement 2) situation variables included teacher's respect behavior modeling. The dependent variables were respectful mind and citizenship. Moreover, biosocial background variables of the students including gender, faculty, and location of university were also measured. The six important variables assessed in this research were in the form of six scale rating. The reliability of each questionnaire ranged from .805 to .849. Data were analyzed by percentage, mean and standard deviation. Multiple Regression Analysis was employed for hypothesis testing. The results were 1) the main predictor variables; the future orientation and self control, moral reasoning, 48.90 percentages.

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*** รองศาสตราจารย์ อาจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

The main predictor variables that predict the citizenship of undergraduate student are the future orientation and self control, moral reasoning, and belief in internal locus of control of reinforcement co-predict the citizenship behavior for 13.90 %.

คำสำคัญ : จิตเคารพนับถือ, ความเป็นพลเมือง, ประชาธิปไตย

Keywords : *respectful mind, citizenship, democratic*

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าในการพัฒนาประเทศ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมนั้น ๆ ต้องการ โดยการจัดการศึกษาของไทยมีนโยบายและหลักการที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี และกำหนดเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษามาโดยตลอด นับตั้งแต่เริ่มระยะก่อนทันสมัย (ก่อนปี 2413) มีวัดเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ จนกระทั่งมีการจัดการศึกษาตามระบบโรงเรียนเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (เนาวรัตน์ พลายน้อย. 2545, วิชัย ต้นศิริ. 2547, ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี. 2548, สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2548) และในปี 2553 คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (กปท.) กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ประกาศยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับเด็กและเยาวชน 2) การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับผู้ใหญ่ ครอบครัว และชุมชน 3) การสร้างพลเมืองในวงกว้างและการสร้างความตระหนักในสังคมโดยใช้สื่อมวลชนและ 4) การเชื่อมประสานเครือข่ายภาครัฐและเอกชน

อย่างไรก็ตาม ผลการพัฒนามนุษย์ในประเทศไทยพบว่ามีคนจำนวนมาก มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาไม่มีความสุข ประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต และสร้างปัญหาให้สังคม ใช้สิทธิและเสรีภาพจนเกินขอบเขต ส่งผลกระทบด้านลบต่อผู้อื่นและสังคมโดยรวม โดยปัญหาในสังคมไทยเกิดจากพฤติกรรมของคนในสังคมที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นผู้เรียนในระดับต่าง ๆ เด็กเยาวชน ตลอดจนผู้สำเร็จการศึกษาที่จะเข้าสู่การประกอบอาชีพ และผู้ประกอบการอาชีพในสังคม ดังเช่น พฤติกรรมของเด็กไทย ที่ดำเนินชีวิตตามกระแสบริโภคนิยม ใช้ยาเสพติด การพนัน การเสี่ยงโชค

พฤติกรรมทางเพศ บริโภคของมีเงินมา และยาเสพติด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. มปป, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2555) ดังนั้น จึงเป็นปรากฏการณ์ที่ต้องยอมรับว่า ปัญหาพฤติกรรมที่เกิดจากคุณธรรมจริยธรรมต่ำ หรืออาจหมายถึง การไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรในการสร้างพลเมือง ฉะนั้น ทุกภาคส่วนในสังคมต้องตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจัง ทั้งนี้ คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือ ความเคารพนับถือ (Respect)

ความเคารพนับถือเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น ซึ่งมีรูปแบบสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ ความเคารพนับถือตนเอง ความเคารพนับถือคนอื่น และความเคารพนับถือชีวิตทุกรูปแบบ และสิ่งแวดล้อมที่เกื้อหนุนชีวิตอยู่ ดังที่ Lickona (1991) กล่าวว่า ความเคารพนับถือและความรับผิดชอบ จัดว่าเป็นหัวใจของศีลธรรมของประชาชนที่เป็นสากล โดยมีจุดประสงค์ส่งเสริมความดีของปัจเจกชนและคุณความดีของชุมชนทั้งมวล คุณค่าของความเคารพนับถือและความรับผิดชอบมี 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์แบบด้านสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ด้านมนุษยสัมพันธ์ในทางประชาธิปไตย และด้านส่งเสริมความเป็นธรรมเพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้น ความเคารพนับถือจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญและจำเป็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ดังที่ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า พลเมืองของระบอบประชาธิปไตย ตามกรอบกระทรวงศึกษาธิการปี 2553 ประกอบด้วย 1) รับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ 2) เห็นคุณค่าของผู้อื่น 3) เคารพความแตกต่าง 4) เคารพหลักความเสมอภาค 5) เคารพกติกา และ 6) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม และลักษณะพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยที่เป็นสากล ต้องอาศัยเงื่อนไขหลักอยู่ 3 ประการ คือ การให้คุณค่าของความเป็นมนุษย์ (Cogan, J. J. 1997, อ้างถึงใน ทิพย์พาร ตันติสุนทร. 2554) โดยการให้ความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน (Respect for individuals) เป็นแก่นสำคัญของประชาธิปไตย (สาโรช บัวศรี. 2520 อ้างถึงในสมบุญ สุขสำราญ. 2541, ผ่องศรี จั่วหัว และคณะ. 2546) นอกจากนี้ (Mackenzie. 1966, อ้างถึงใน วศิน อินทสระ. 2544) ได้ให้ความสำคัญของพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของมนุษย์มี 6 ด้าน ดังนี้ 1) การยอมรับนับถือชีวิต ทั้งของตนเองและผู้อื่น 2) การยอมรับนับถือในเสรีภาพและบุคลิกภาพ 3) การยอมรับ

นับถือทรัพย์สินของผู้อื่น 4) การยอมรับนับถือระเบียบสังคม
5) การยอมรับนับถือความจริง และ 6) การยอมรับนับถือ
ความก้าวหน้า

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ความเคารพนับถือ
เป็นพื้นฐานของพฤติกรรมที่พึงงามของมนุษย์และเป็น
คุณลักษณะสำคัญของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
ดังนั้น ทุกภาคส่วนในสังคมจึงต้องร่วมกันเสริมสร้าง
คุณลักษณะดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการศึกษา
เป็นหน่วยงานหลักที่สังคมคาดหวังให้เป็นแกนสำคัญ
ในการพัฒนาประชาชนภายในประเทศ ทั้งนี้ การพัฒนา
ความเคารพนับถือซึ่งเป็นพื้นฐานของพฤติกรรมที่พึงประสงค์
ต่าง ๆ อาศัยแนวทางของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
โดยในการพัฒนาจำเป็นต้องเข้าใจปัจจัยเชิงเหตุของ
พฤติกรรม ดังแนวคิดรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม
(Interactionism model) แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมเป็นผล
มาจากสาเหตุทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล (ดวงเดือน
พันธุ์นาวัน. 2541, Magnusson & Endle. 1977 อ้างถึงใน
ดวงเดือน พันธุ์นาวัน. 2551) ดังนั้น ในการศึกษาตัวแปร
หนึ่ง ๆ ย่อมมีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรเชิงเหตุหลายตัวแปร
โดยทฤษฎีที่กล่าวถึงสาเหตุทางจิตใจของพฤติกรรมที่พึง
ประสงค์ของคนไทย คือ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม (ดวงเดือน
พันธุ์นาวัน. 2538) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุ
ของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมือง เพื่อนำปัจจัย
เหล่านั้นมาพัฒนาจิตเคารพนับถือของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา
ซึ่งเริ่มเข้าสู่ผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีพัฒนาการของเหตุผล
เชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นสูงสุด และวัยนี้จำเป็นต้องพัฒนาเรื่อง
ของความเคารพนับถือ ทั้งนี้ หากต้องการให้เกิดพฤติกรรม
ที่ยั่งยืน ต้องพัฒนาทั้งจิตและพฤติกรรม รวมไปถึงพัฒนา
ตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงเหตุ เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญของ
พฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่พึงงาม มีความเคารพนับถือและ
เห็นคุณค่าในตนเองผู้อื่น ตลอดจนเห็นคุณค่าในสิ่งแวดล้อม
และสรรพสิ่งที่เกื้อหนุนชีวิตอยู่ พฤติกรรมดังกล่าวถือเป็น
คุณลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองในระบอบ
ประชาธิปไตยที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ
และสังคมโลกต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อค้นหาตัวพหุการณ์ที่สำคัญในการทำ
จิตเคารพนับถือของนักศึกษาปริญญาตรี
2. เพื่อค้นหาตัวพหุการณ์ที่สำคัญในการทำ
ความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรี

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive
Research) แบบสหสัมพันธ์ (Correlation) โดยมีการ
ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัย
ราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา
2557 ภาคปกติ จำนวน 49,401 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัย
ราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา
2557 ภาคปกติ จำนวน 441 คน โดยมีการกำหนดขนาด
ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ความ
เชื่อมั่นระดับร้อยละ 95 และเพิ่มจำนวนจากที่คำนวณได้ 20%
เพื่อป้องกันการสูญหายและความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลรวม
จำนวน 476 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ได้
441 คน

การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่าง
แบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ดังนี้

1. แบ่งพื้นที่ตั้งมหาวิทยาลัยเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ตอนบน แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากมากลุ่มละ
2 แห่ง รวมได้มหาวิทยาลัยราชภัฏ 4 แห่ง ได้แก่มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเลย และมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2. แต่ละมหาวิทยาลัย เลือกนักศึกษา 4 คณะ
คือคณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ
- 3) แต่ละคณะ เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาตามจำนวน
สัดส่วนที่คำนวณได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวัดตัวแปรทั้งหมด 6 ฉบับ ประกอบด้วย
2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างเอง จำนวน 3 ฉบับ
ได้แก่ แบบวัดการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของ
ผู้สอน แบบวัดจิตเคารพนับถือ และแบบวัดความเป็นพลเมือง
ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่มีผู้สร้างไว้แล้ว จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่
แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต
ควบคุมตน และแบบวัดความเชื่ออำนาจในตน แต่ละฉบับ
มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง
ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงที่สุด
รายละเอียดดังนี้

2.1 แบบวัดการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพ
นับถือของผู้สอน เป็นแบบวัดที่นักศึกษาประเมินว่าตนเองได้

เห็นพฤติกรรมของผู้สอนที่แสดงออก ถึงการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มีจำนวน 18 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .849

2.2 แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นแบบวัดที่นักศึกษาประเมินเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจ การคาดหวัง หรือเจตนาของตนเองในการแสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่อาจเป็นประโยชน์หรือหลีกเลี่ยงโทษที่เกิดขึ้นกับตน ผู้อื่น หรือส่วนรวม ลักษณะของแบบวัดประกอบด้วย เหตุการณ์ขัดแย้งทางจริยธรรม 6 เรื่อง แต่ละเรื่องมีเหตุผลเชิงจริยธรรมที่ใช้ประกอบการเลือกกระทำหรือตัดสินใจให้ประเมิน 2 คำตอบ (2 ข้อ) มีค่าความเชื่อมั่น .840

2.3 แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เป็นแบบวัดที่นักศึกษาประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถที่จะคาดการณ์ไกล ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมการอดได้ร้อได้ โดยไม่ต้องอาศัยการควบคุมจากบุคคลอื่น มีจำนวน 15 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .805

2.4 แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน เป็นแบบวัดระดับความเชื่อของนักศึกษาต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของตน โดยเชื่อว่าผลที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการลงมือปฏิบัติของตน มิใช่เกิดจากโชคเคราะห์ ความบังเอิญหรืออิทธิพลจากคนอื่น มีจำนวน 15 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .818

2.5 แบบวัดจิตการพนับถือ เป็นแบบวัดที่นักศึกษาประเมินตนเองเกี่ยวกับสภาพจิตที่มีความนับถือและเห็นคุณค่าของคนและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ส่งผลให้มีการแสดงพฤติกรรมที่เห็นคุณค่าในตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมที่เกื้อหนุนชีวิต โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แต่ละข้อเป็นข้อความเกี่ยวกับความรู้สึกเคารพนับถือหรือเห็นคุณค่า ประกอบด้วย 1) เคารพนับถือตนเอง 2) เคารพนับถือผู้อื่น และ 3) เคารพนับถือสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 28 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .812

2.6 แบบวัดความเป็นพลเมือง เป็นแบบวัดพฤติกรรมของบุคคลที่มีความตระหนักในการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตย โดยดำเนินชีวิตอย่างมีอิสรภาพตามสิทธิเสรีภาพ ตระหนักในคุณค่าของตนเองและผู้อื่น และยึดความเคารพนับถือเป็นหลักในการดำเนินชีวิต แสดงพฤติกรรมที่มีความเคารพนับถือและเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้อื่นตลอดจนเห็นคุณค่าในสิ่งแวดล้อมและสรรพสิ่งที่เกื้อหนุนชีวิตอยู่ มีจำนวน 33 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .842

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ชี้แจงกับผู้ประสานงานและกลุ่มตัวอย่าง โดยมีหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบวัดทั้งหมด และตรวจให้คะแนนแบบวัด ตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้

3.3 นำข้อมูลไปวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

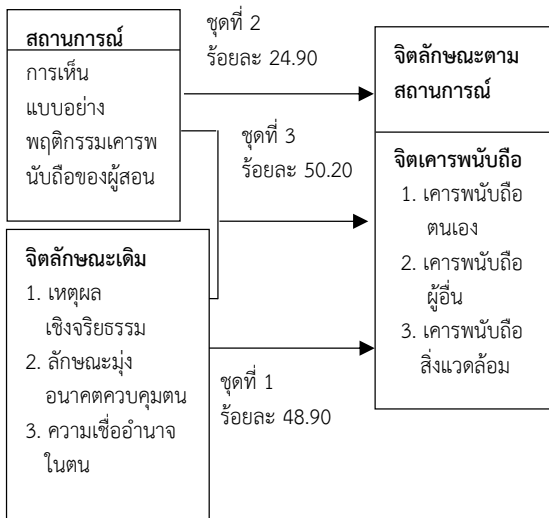
4.2 วิเคราะห์ค่าสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise) เพื่อหาตัวทำนายจิตการพนับถือและความเป็นพลเมืองของนักศึกษา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

4.2.1 คะแนนจากแบบวัดที่ 1-4 ใช้เพื่อหาตัวทำนายจิตการพนับถือ

4.2.2 คะแนนจากแบบวัดที่ 1-5 ใช้เพื่อหาตัวทำนายความเป็นพลเมือง

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงเหตุของจิตการพนับถือของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 จิตลักษณะเดิม จำนวน 3 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน สามารถทำนายจิตการพนับถือในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 48.90 โดยมีตัวแปรทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.57) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.18) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = 0.14) และเมื่อเพิ่มตัวแปรทำนายชุดที่ 2 จำนวน 1 ตัว คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน สามารถทำนายจิตการพนับถือได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.30 ผลการทำนายในกลุ่มรวมดังภาพ 1 เมื่อพิจารณาในกลุ่มย่อย พบว่า ตัวทำนายอันดับแรกในทุกกลุ่ม คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง 0.49-0.68) ส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นตัวทำนายอันดับ 2 เฉพาะในทั้งกลุ่มเพศหญิงและเพศชาย กลุ่มนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ และกลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์นอกเหนือตอนล่าง (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง 0.15-0.29)

ภาพ 1 ผลการทำนายจิตเคารพนับถือ โดยใช้จิตลักษณะเดิมและสถานการณ์เป็นตัวทำนายในกลุ่มรวม

ส่วนความเชื่ออำนาจในตนเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 3 ในกลุ่มนักศึกษาเพศชาย (ค่าเบต้า = 0.19) และเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 2 ในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ค่าเบต้า = 0.14)

ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้สรุปจากผลการทำนายในกลุ่มรวมได้ว่า ตัวทำนายที่สำคัญของจิตเคารพนับถือได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน และความเชื่ออำนาจในตนตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปรร่วมกันทำนายจิตเคารพนับถือได้ร้อยละ 50.20 แปลผลได้ว่า นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนสูง ร่วมกับการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอนสูง จะมีจิตเคารพนับถือสูงด้วย

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงเหตุของความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ จิตลักษณะเดิม จำนวน 3 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน ร่วมกับ ตัวแปรสถานการณ์ 1 ตัวแปร คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน รวม 4 ตัวแปร สามารถทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 10.10 โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.23) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.19) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = -0.14) และการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน (ค่าเบต้า = 0.13)

และเมื่อรวมกับตัวทำนายชุดที่ 2 จำนวน 1 ตัวแปร คือ จิตเคารพนับถือ สามารถทำนายความเป็นพลเมืองได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8 ผลการทำนายในกลุ่มรวมดังภาพ 2 เมื่อจำแนกตามเพศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มนักศึกษาเพศชายมีร้อยละของการทำนายความเป็นพลเมืองสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาเพศหญิง โดยกลุ่มนักศึกษาเพศชายมีตัวแปรทำนายที่สำคัญ คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน (ค่าเบต้า = 0.30) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.26) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = -0.19)

ภาพ 2 ผลการทำนายความเป็นพลเมือง โดยใช้จิตเคารพนับถือ จิตลักษณะเดิมและสถานการณ์เป็นตัวทำนาย ในกลุ่มรวม

เมื่อจำแนกตามคณะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีร้อยละของการทำนายความเป็นพลเมืองสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ครุศาสตร์ และวิทยาการจัดการ โดยกลุ่มนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีตัวแปรทำนายที่สำคัญ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.39) และการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน (ค่าเบต้า = 0.18)

เมื่อจำแนกตามพื้นที่ตั้งมหาวิทยาลัยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีร้อยละของการทำนายความเป็นพลเมืองสูงกว่ากลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

เสียงเหนือตอนล่าง โดยมีตัวแปรทำนายที่สำคัญ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.31) และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.17)

เมื่อพิจารณาในทุกกลุ่มและรวมค่าน้ำหนักการทำนาย พบว่า จิตเคารพนับถือเป็นตัวทำนายสำคัญในทุกกลุ่ม และสรุปจากผลการทำนายในกลุ่มรวม ได้ว่าตัวทำนายที่สำคัญของความเป็นพลเมือง ได้แก่ จิตเคารพนับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร ร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 13.90 แปลผลได้ว่า นักศึกษาที่มีจิตเคารพนับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนสูง จะมีความเป็นพลเมืองสูงด้วย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้
สมมติฐานข้อที่ 1 ตัวทำนายชุดที่ 1 จำนวน 3 ตัว คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน ร่วมกับตัวทำนายชุดที่ 2 จำนวน 1 ตัว คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน สามารถร่วมกันทำนายจิตเคารพนับถือของนักศึกษาปริญญาตรีได้มากกว่าตัวทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงชุดเดียว

ผลการวิจัยพบว่า จิตลักษณะเดิม จำนวน 3 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน สามารถทำนายจิตเคารพนับถือในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 48.90 โดยมีตัวแปรทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.57) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.18) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = 0.14) ตามลำดับ ส่วนตัวทำนายชุดที่ 2 คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน สามารถทำนายจิตเคารพได้ร้อยละ 24.90 (ค่าเบต้า = 0.50) และเมื่อรวมตัวแปรทำนายชุดที่ 1 และชุดที่ 2 พบว่า ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร ร่วมกันทำนายจิตเคารพนับถือได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.30 สามารถทำนายได้เพิ่มเป็นร้อยละ 50.20 ตัวทำนายที่สำคัญของจิตเคารพนับถือ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.50) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.17) การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน (ค่าเบต้า = 0.14) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = 0.12) ตามลำดับ แปลผลได้ว่า นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนสูง ร่วมกันการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอนสูง จะมีจิตเคารพนับถือสูงด้วย

เมื่อพิจารณาผลต่างค่าร้อยละของการทำนาย เมื่อรวมตัวทำนายทั้ง 2 ชุด เข้าด้วยกัน พบว่า มีผลต่าง

ค่าร้อยละของการทำนายเพิ่มขึ้นเฉพาะในกลุ่มรวม กลุ่มนักศึกษาชาย กลุ่มนักศึกษาหญิง กลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และตอนล่าง โดยมีผลต่างค่าร้อยละของการทำนายอยู่ระหว่าง 0.60-2.00 มีความแตกต่างน้อยกว่าร้อยละ 5 แสดงว่าผลวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยบางส่วน

ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า จิตลักษณะเดิม ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน รวมถึงสถานการณ์ คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน เป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญของจิตเคารพนับถือของนักศึกษาปริญญาตรี ดังนั้น หากต้องการพัฒนาจิตเคารพนับถือ จำเป็นต้องพัฒนาให้บุคคลมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ให้จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน

สมมติฐานข้อ 2 ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ ปัจจัยเชิงเหตุของจิตเคารพนับถือ จำนวน 4 ตัว คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน และการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน ร่วมกับตัวทำนายชุดที่ 2 จำนวน 1 ตัว คือ จิตเคารพนับถือ สามารถร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรีได้มากกว่าตัวทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงชุดเดียว

ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ จิตลักษณะเดิม จำนวน 3 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน ร่วมกับตัวแปรสถานการณ์ 1 ตัวแปร คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน รวม 4 ตัวแปร สามารถทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 10.10 โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.23) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.19) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = -0.14) และการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน (ค่าเบต้า = 0.13) และเมื่อรวมกับตัวทำนายชุดที่ 2 จำนวน 1 ตัวแปร คือ จิตเคารพนับถือ รวมเป็น 5 ตัวแปร สามารถทำนายความเป็นพลเมืองได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8 โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ ได้แก่ จิตเคารพนับถือ (ค่าเบต้า = 0.36) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.15) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = -0.11) ตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร ร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 13.90 แปลผลได้ว่า นักศึกษาที่มีจิตเคารพนับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนสูง จะมีความเป็นพลเมืองสูงด้วย

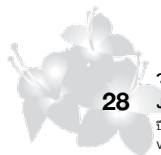
เมื่อพิจารณาผลต่างค่าร้อยละของการทำนายของตัวทำนายชุดที่ 3 (การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพ

นับถือของผู้สอน เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน และจิตเคารพนับถือ) พบว่า มีผลต่างค่าร้อยละของการทำนายเพิ่มขึ้นในทุกกลุ่ม ยกเว้นผลทำนายในกลุ่มนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนกลุ่มที่มีผลต่างค่ากว่าร้อยละของการทำนายมากกว่าร้อยละ 5 มี 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักศึกษา คณะครุศาสตร์ กลุ่มนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและตอนล่าง โดยมีผลต่างค่าร้อยละของการทำนายอยู่ระหว่าง 5.70 - 10.30 แสดงว่าผลวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยบางส่วน

เมื่อพิจารณาในทุกกลุ่มและรวมค่าน้ำหนักการทำนาย พบว่า จิตเคารพนับถือเป็นตัวทำนายสำคัญในทุกกลุ่ม และสรุปจากผลการทำนายในกลุ่มรวมได้ว่า ตัวทำนายที่สำคัญของความเป็นพลเมือง ได้แก่ จิตเคารพนับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร ร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 13.90 แปลผลได้ว่า นักศึกษาที่มีจิตเคารพนับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนสูง จะมีความเป็นพลเมืองสูงด้วย ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการพัฒนาตนเอง เช่น พฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน ดังในงานวิจัยของพรชัย ผาตโธสง (2555) วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษา พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน สัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนสูงที่สุด ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์เท่ากับ .698 รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์เท่ากับ .683 และเจตคติต่อพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์เท่ากับ .255 ทั้งนี้ จิตลักษณะเดิม (ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์) จิตลักษณะตามสถานการณ์ (เจตคติต่อพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน การรับรู้ความสามารถของตนเอง) และสถานการณ์ (การสนับสนุนทางสังคม) รวม 5 ตัวแปรสามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 54.80 ตัวทำนายที่สำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม และชวนชัย เชื้อสาธุชน (2552) วิจัยเรื่องปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวกับการใฝ่เรียนรู้อย่างดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง ชั้นปีที่ 2-4 ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 1,999 คน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมากมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนมากกว่านักศึกษาในกลุ่มตรงข้าม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรพรรณ อุทัยวิ (2544) ศึกษาตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนในนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2543 ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 240 คน และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 80 คน ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนในนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ เมื่อพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรม พบว่า เป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 2 ของจิตเคารพนับถือในกลุ่มรวม กลุ่มนักศึกษาศาสตร์ กลุ่มนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ และกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 3 ในกลุ่มนักศึกษาศาสตร์ และกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ส่วนการทำนายความเป็นพลเมือง พบว่า เป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 2 ของความเป็นพลเมืองในกลุ่มรวม และกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับแรกในกลุ่มนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในกลุ่มนักศึกษาศาสตร์ เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 4 ผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมสามารถทำนายจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมืองได้สอดคล้องกับงานวิจัยของชวนชัย เชื้อสาธุชน (2546) ศึกษาตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นตัวทำนายอันดับแรกของพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ โดยร่วมกับตัวแปรการมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และสุขภาพจิตสามารถทำนายพฤติกรรมประหยัดเวลาได้ร้อยละ 38 ทำนายพฤติกรรมประหยัดพลังงานและวัสดุสำนักงานได้ร้อยละ 31 และทำนายพฤติกรรมประหยัดในการใช้จ่ายได้ร้อยละ 33 และเบญจมาภรณ์ ข้อยเครือ (2543) วิจัยเรื่องปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อวิชาชีพครู และพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2543 จำนวน 320 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงมีเจตคติต่อวิชาชีพครูและพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ ดีกว่านักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประพทธิพิทย์ คุณการพิทักษ์

(2547) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมวินัยในตนเองของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 304 คน ผลการศึกษาพบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมวินัยในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง มีพฤติกรรมวินัยในตนเองสูงกว่านักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสมวาสนาธนเมธิกุล (2546) ศึกษาเรื่องจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2545 จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นตัวแปรทำนายสำคัญของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อของนักศึกษาส่วนความเชื่ออำนาจในตนเป็นตัวทำนายสำคัญของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของอารมย์ สนานภู (2545) ที่ศึกษาตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัทรัพยากรของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ 3 ด้าน คือ ด้านการประหยัดเวลา พลังงานและวัสดุ และการประหยัดค่าใช้จ่าย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ในสถาบันราชภัฏ ปีการศึกษา 2543 จำนวน 2,645 คน ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนส่งผลต่อพฤติกรรมการประหยัทรัพยากรในทางบวก และจิสเรสท์ ตรีเมธสุนทร และไพฑูรย์ พิมพ์ (2554) ศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตภาคกลางตอนบนในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าความเชื่ออำนาจภายในตนเป็นตัวทำนายอันดับแรกของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษา ส่วนการศึกษาในกลุ่มผู้ใหญ่พบในงานวิจัยของชลาฤทธิ์ คุรุเมือง (2555) ที่ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของครูพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นตัวทำนายอันดับสองของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของครู และชวนชัย เชื้อสาธุน (2546) ได้วิจัยตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่าความเชื่ออำนาจในตนเป็นตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมการประหยัทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ

ส่วนของจิตเคารพ สามารถทำนายความเป็นพลเมืองได้ในทุกกลุ่มทั้งกลุ่มรวมและในกลุ่มย่อย โดยมีค่าร้อยละของการทำนายอยู่ระหว่าง 4.00-12.60 แต่เมื่อนำไปรวมกับตัวแปรจิตลักษณะและตัวแปรสถานการณ์พบว่า จิตเคารพนับถือเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับแรกและอันดับที่ 2 ยกเว้นในกลุ่มนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า จิตเคารพนับถือหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เจตคติต่อความเคารพนับถือส่งผลให้เกิดความเป็นพลเมืองได้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของชวนชัย เชื้อสาธุน (2552) วิจัยเรื่องปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวกับการใฝ่เรียนรู้คู่ความดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยถือว่าพฤติกรรมเคารพตนเองเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมการเป็นคนดี ผลการวิจัยพบว่าตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมเคารพตนเอง คือ เจตคติที่ดีต่อการทำความดี ซึ่งเป็นตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์การเป็นคนดี เจตคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่แสดงถึงการเคารพนับถือในตนเอง ดังเช่นงานวิจัยของจินตนา ต้นสุวรรณนท์ และปิยะนุช เพ็ญรัตน์พิมล (2552) ศึกษาปัจจัยทางจิตลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ผลการศึกษาพบว่า เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และร่วมกับตัวแปรอื่นในการทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ร้อยละ 59.5

ผลการวิจัยในครั้งนี้ และผลการวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า การจะพัฒนาคุณลักษณะใด ๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยเชิงเหตุของคุณลักษณะดังกล่าว ทั้งปัจจัยภายนอกและภายในตัวบุคคล ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดจิตลักษณะตามสถานการณ์ นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในที่สุด ซึ่งเป็นไปตามกรอบรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ดังนั้น หากจะพัฒนาความเป็นพลเมือง จึงจำเป็นต้องพัฒนาจิตเคารพนับถือ ซึ่งเป็นจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคคล ทั้งนี้ ต้องให้บุคคลได้เห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน รวมถึงการฝึกจิตลักษณะที่เป็นปัจจัยเชิงเหตุ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงเหตุของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมือง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า จิตลักษณะเดิม ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน รวมถึงสถานการณ์ คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน เป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญของจิตเคารพนับถือของนักศึกษาปริญญาตรี ดังนั้น หากต้องการพัฒนาจิตเคารพนับถือ จำเป็นต้องพัฒนาให้บุคคลมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ให้จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน

1.2 ผลการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของความป็นพลเมือง พบว่า จิตเคารพนับถือเป็นตัวทำนายสำคัญ

ดังนั้น หากจะพัฒนาความเป็นพลเมืองของนักศึกษาจะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตเคารพนับถือก่อน

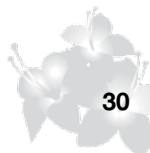
1.3 ผลการวิจัยพบว่า การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน เป็นตัวทำนายสำคัญของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมือง ดังนั้น สถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้ผู้สอนแสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างในเรื่องดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเพื่อออกแบบการพัฒนาจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมือง โดยนำปัจจัยเชิงเหตุมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมในการพัฒนาทั้งในรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร

รายการอ้างอิง

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). **ทฤษฎีต้นไม้งจริยธรรม : การวิจัยและพัฒนาบุคคล**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2541). รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) เพื่อการวิจัยสาเหตุของพฤติกรรมและการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์. **วารสารทันตภิบาล**. 10(2) : 105-108.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2551). **หลักและวิธีการประมวลเอกสารเพื่อความเป็นเลิศในการวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. (ม.ป.ท.) : เอ.ที. พรินติ้ง.
- จินตนา ต้นสุวรรณนันท และปิยะนุช เพียรรัตน์พิมล. (2552). **ปัจจัยทางจิตลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต**. กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัย คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- จิระเสกข์ ตริเมธสุนทร และไพฑูรย์ พิมพ์ดี. (2554). จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตภาคกลางตอนบนในประเทศไทย. **วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**. 21(2) : 436-446.
- ชลายุทธ์ คุรุเมือง. (2555). **พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของครู : ปัจจัยและการพัฒนา**. วิทยานิพนธ์ ปรัช. (หลักสูตรและการเรียนการสอน). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชวนชัย เชื้อสาธุน. (2546). **ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- _____. (2552). **ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวกับการใฝ่เรียนรู้คู่ความดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- ทิพย์พาร ดันตสุนทร. (2554). **การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง**. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา.
- เนาวรัตน์ พลายน้อย. (2545). “บทบาทของนักการศึกษาในการร่วมสร้างการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง,” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 26(2) : 11-17.
- เบญจมาภรณ์ ช้อยเครือ. (2543). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อวิชาชีพครูและพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมวินัยในตนเองของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์.
- ผ่องศรี จันทาว และคณะ. (2546). หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน “หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม” กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พรชัย ผาตโรสง. (2555). การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (หลักสูตรและการเรียนการสอน). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรพรรณ อุทัยวี. (2544). ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมใฝ่รู้ในนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วศิน อินทสระ. (2544). จริยศาสตร์ (ศาสตร์ที่ว่าด้วยความดี และศิลปะในการตัดสินใจ). กรุงเทพฯ : บรรณกิจ 1991.
- วิชัย ต้นศิริ. (2547). วัฒนธรรมการเมืองและการปฏิรูป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา.
- ศักดิ์ชัย นิธิภูว. (2548). รายงานการวิจัยเอกสารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2555). การศึกษากับปัญหาของเยาวชนไทย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.nidapoll.nida.ac.th/main/index.php/en/2012-08-06-13-57-45/349-124-2555>
- สมบุญ สุธาสาธิต. (2541). แนวความคิดในการพัฒนาวินัยและอุดมการณ์ประชาธิปไตยในเยาวชน. ในคำบรรยายเกี่ยวกับ แนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็น ประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมวาสนา ธนเมธิกุล. (2546). จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2548). พลเมืองศึกษาของไทย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.research.chula.ac.th/cu_online/2548/march13_2.htm
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พรินทวนกราฟฟิค.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (มปป). เยาวชนคนกลุ่มเสี่ยง. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/citizen/news/news_youth.jsp
- อารมณ สนานภู. (2545). “ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัดของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ,” วารสารวิชาการสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. 5(2545) : 1 - 23.
- Lickona, T. (1991). Educating for Character: How our Schools Can Teach Respect and Responsibility. NY : Bantam Book.